

Examenul de bacalaureat național 2014

Proba E. d)

Fizică

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

A. MECHANIKA

Simulare

Adott a gravitációs gyorsulás $g = 10 \text{ m/s}^2$.

I. Az 1-5 feladatok esetén írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt.

(15 puncte)

1. Az m tömegű szánka egyenes vonalú egyenletes mozgást végez a vízszintessel α szöget bezáró erő hatására, amint az ábrán látható. A csúszó súrlódási együttható a szánka és a hó között μ . A húzóerő kifejezése a következő:

- a. $\frac{\mu mg}{\sin \alpha - \mu \cos \alpha}$ b. $\frac{\mu mg}{\sin \alpha + \mu \cos \alpha}$ c. $\frac{\mu mg}{\cos \alpha + \mu \sin \alpha}$ d. $\frac{\mu mg}{\cos \alpha - \mu \sin \alpha}$ **(3p)**

2. Melyik fizikai mennyiség mértékegysége, az S.I. mértékegység rendszerben $\text{N} \cdot \text{m/s}$:

- a. impulzus   b. sebesség   c. gyorsulás   d. mechanikai teljesítmény   **(3p)**

3. Egy $3g$ tömegű test függőlegesen ütközik egy vízszintes síkkal $v_1 = 6 \text{ m/s}$ sebességgel. Ütközés után a test sebessége $v_2 = 3 \text{ m/s}$ lesz, de az előbbivel ellentétes irányítású. Ha a test és a sík közti kölcsönhatás időtartama $\Delta t = 1,8 \text{ ms}$, akkor az ütközés során a testre ható erő középértéke:

- a. $F = 20 \text{ N}$ b. $F = 15 \text{ N}$ c. $F = 10 \text{ N}$ d. $F = 5 \text{ N}$ **(3p)**

4. Az A és B biciklisek közelednek egy útkereszteződéshez $v_A = 54 \text{ km/h}$ és v_B állandó sebességgel. Egy adott pillanatban az A biciklis 180 m -re, a B biciklis 120 m -re található az útkereszteződéstől. Mindkét biciklis egyszerre ér az útkereszteződéshez. A v_B sebesség értéke:

- a. 18 m/s b. 15 m/s c. 12 m/s d. 10 m/s **(3p)**

5. A középgyorsulás vektor iránya és irányítása megegyezik:

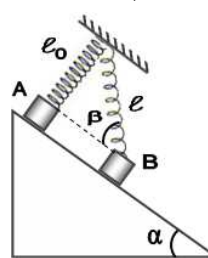
- a. sebességvektor változásának irányával és irányításával
b. a középsebesség vektor irányával és irányításával
c. a pillanatnyi sebességvektor irányával és irányításával
d. az elmozdulásvektor irányával és irányításával

(3p)

II Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Az $m = 400 \text{ g}$ tömegű testet egy elhanyagolható tömegű rugóra függesztjük és nyugalomban tartjuk az A helyzetben, ahogy a mellékelt ábrán látható. Az A pontban a rugó hossza $\ell_0 = 0,4 \text{ m}$ megnyújtatlan állapotban és merőleges lejtőre. A testet szabadon hagyjuk, hogy lecsúszzon a lejtőn. A test csúszás közben, mikor áthalad a B ponton gyorsulása zéró. A B helyzetben a rugó $\beta = 45^\circ$ fokos szöget zár be a lejtővel. A test és a lejtő közötti súrlódási együttható $\mu = 0,2$, és a lejtő dőlésszöge $\alpha = 36,8^\circ$ ($\sin \alpha \approx 0,6$).

- a. Ábrázoljátok a testre ható erőket, miközben a test lecsúszás közben áthalad a B ponton.
b. Határozzátok meg a rugó megnyúlását miközben a test áthalad a B ponton.
c. Határozzátok meg a rugó rugalmassági állandóját.
d. Számítsátok ki a test gyorsulási értékét, ha szabadon csúszna a lejtőn, a rugó hiányában.

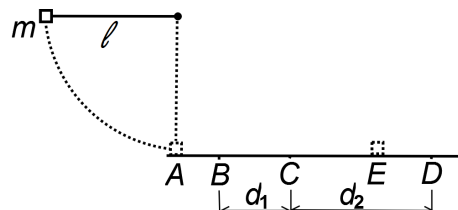
III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Az $m = 80 \text{ g}$ tömegű testet az $\ell = 0,8 \text{ m}$ hosszú, elhanyagolható tömegű, nyújthatatlan zsinórra rögzítjük. A kezdeti állapotában a zsinór vízszintesen ki van nyújtva, ahogy a mellékelt ábrán látható. A testet szabadon engedjük. Mikor a zsinór függőleges helyzetbe kerül elszakad, és a test a vízszintes síkon folytatja a mozgását. Az AB szakaszon a mozgás súrlódásmentesen történik, a $BC = d_1 = 1 \text{ m}$ szakaszon csúszó súrlódási együttható állandó és $\mu_1 = 0,3$, a $CD = d_2 = 5 \text{ m}$ szakaszon lineárisan növekszik $\mu = 0$ értékről a C-ben, $\mu_2 = 0,8$ -ra a D-ben. A test az E pontban megáll.

Határozzátok meg:

- a. a test mechanikai energiáját a szabadon engedés pillanatában (a gravitációs helyzeti energia nulla a sík felület szintjén);
b. a test impulzusát, mikor a szál függőleges helyzetbe kerül;
c. a test sebességét a C pontban;
d. a test által megtett CE távolságot megállásig.

Examenul de bacalaureat național 2014

Proba E. d)

Fizică

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

B. TERMODINAMIKAI ALAPISMERETEK

Simulare

Adottak a következő állandók: Avogadro féle szám $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, az egyetemes gázállandó $R = 8,31 \text{ J} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$. Az ideális gáz állapotváltozó paraméterei között egy adott állapotban a következő összefüggés áll

fen: $p \cdot V = \nu RT$. $\gamma = \frac{C_p}{C_v}$ az adiabatikus kitevő.

I. Az 1-5 feladatok esetén írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt. (15 pont)

1. Az alábbi fizikai mennyiségek közül folyamathatározó mennyiség:

- a. hőmérséklet   b. belső energia   c. hő   d. térfogat   **(3p)**

2. Egy gáz állandó térfogaton mért mólhője az adiabatikus kitevő segítségével kifejezhető a következő összefüggéssel:

- a. $C_v = \frac{R}{\gamma}$ b. $C_v = \frac{2R}{2\gamma - 1}$ c. $C_v = \frac{R}{\gamma + 1}$ d. $C_v = \frac{R}{\gamma - 1}$ **(3p)**

3. Tudva azt, hogy a fizikai mennyiségek és mértékegységeik jelölései azonosak a fizika tankönyvben található jelölésekkel a μc_p szorzat mértékegysége:

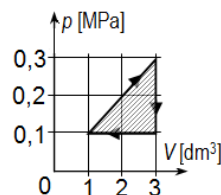
- a. $\text{J} \cdot \text{K}^{-1}$ b. $\text{mol} \cdot \text{J}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$ c. $\text{J} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$ d. $\text{K} \cdot \text{mol} \cdot \text{J}^{-1}$ **(3p)**

4. Két azonos tömegű, különböző kezdeti hőmérsékletű testet termikus kapcsolatba hozunk, melyek kezdeti hőmérsékletei között a következő összefüggés áll fenn $T_2 = 3T_1$. Ha a testek fajhői között a következő összefüggés található $c_1 = 3c_2$, a rendszer végső T hőmérséklete a termikus egyensúly beállta után:

- a. $T = 0,5 \cdot T_1$ b. $T = 1,5 \cdot T_1$ c. $T = 3,5 \cdot T_1$ d. $T = 4,5 \cdot T_1$ **(3p)**

5. Egy hőerőgép, amely az ábrán látható reverzibilis körfolyamat szerint működik, körfolyamatonként L mechanikai munkát végez:

- a. 600 J   b. 400 J   c. 200 J   d. 100 J

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy mindkét végén zárt, $L = 2 \text{ m}$ hosszú, $S = 20 \text{ cm}^2$ keresztmetszetű hengert két egyenlő részre oszt egy vékony dugattyú, mely kezdetben rögzített. A két részben nitrogén található $\mu_{N_2} = 28 \text{ kg/kmol}$. A bal oldali részben a nyomás $p_1 = 3 \cdot 10^5 \text{ Pa}$, a jobb oldali részben $p_2 = 2 \cdot 10^5 \text{ Pa}$, a hőmérséklet mindkét részben $t = 27^\circ \text{C}$ állandó értéken tartják. A dugattyú elmozdulása súrlódásmentes. Határozzátok meg:

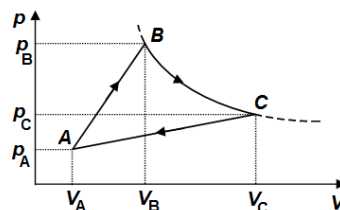
- a jobb oldali részben található nitrogén mennyiségét;
- bal oldali részben található gáz sűrűségét;
- a bal oldali rész L_1 hosszát miután a dugattyút szabadon engedték és egyensúlyi helyzetébe került;
- a betöltendő gáz mennyiségét, amelyet a két rész közül az egyikbe kéne betölteni, hogy a dugattyú visszakерüljön kezdeti állapotába (a henger közepére).

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy hőerőgép a melékelt ábrán látható $p-V$ koordináta rendszer ABCA körfolyamata szerint működik. A munkaközeg egy ideális gáz melynek adiabatikus kitevője $\gamma = 5/3$. A BC átalakulás során a hőmérséklet állandó. Tudva azt, hogy: $p_A = 10^5 \text{ Pa}$, $V_A = 10^{-3} \text{ m}^3$, $p_B = 4p_A$, $p_C = 2p_A$, $V_B = 3V_A$, és $\ln 2 \approx 0,7$, határozzátok meg:

- a C állapotban a gáz által elfoglalt térfogatot;
- $\Delta U_{AB} / \Delta U_{CA}$ a gáz belső energia változásainak az arányát, az AB és CA folyamatok során

- a gáz által végzett mechanikai munkát egy körfolyamat során;
- Carnot körfolyamat hatásfokát, amely a gáz által az ABCA körfolyamat során elért szélső hőmérsékletek között működne

Examenul de bacalaureat național 2014

Proba E. d)

Fizică

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

C. AZ EGYENÁRAM ELŐÁLLÍTÁSA ÁS FELHASZNÁLÁSA

Simulare

I. Az 1-5 feladatok esetén írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt. (15 pont)

1. Egy fémhuzal ellenállása függ:

- a. egyenesen arányos az áramerősséggel amely áthalad rajta
- b. fordítottan arányos az alkalmazott feszültséggel
- c. a vezető természetétől és méreteitől
- d. a vezető sűrűségétől

(3p)

2. Egy telepet három egymással párhuzamosan kötött áramforrásból kapunk, melyeknek paraméterei (E, r) , $(2E, 2r)$ és $(3E, 3r)$. A telep sarkait egy elhanyagolható ellenállású huzallal összekötjük. A vezetõn áthaladó áramerősség:

- a. $\frac{E}{r}$
- b. $\frac{3E}{r}$
- c. $\frac{E}{3r}$
- d. $\frac{2E}{3r}$

(3p)

3. Az elektromos feszültség mértékegysége az S.I. rendszerben a következő alakban írható:

- a. $\frac{\Omega}{A}$
- b. $\frac{A}{\Omega}$
- c. $\Omega \cdot C \cdot s$
- d. $\Omega \cdot C \cdot s^{-1}$

(3p)

4. Egy $P = 30W$ teljesítményű izzó $U = 60V$ feszültségen működik. Az izzószál ellenállása $t_0 = 0^\circ C$ hőmérsékleten, $R_0 = 37,5 \Omega$. Ismerve a szál ellenállásának a hőmérsékleti tényezőjét $\alpha = 10^{-3} \text{grad}^{-1}$, a szál hőmérséklete működés közben

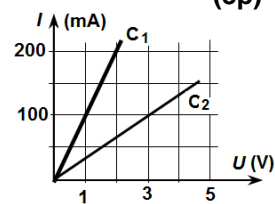
- a. $2200^\circ C$
- b. $2300^\circ C$
- c. $2400^\circ C$
- d. $2500^\circ C$

(3p)

5. Két fogyasztó áramerősség – feszültség karakterisztikái a mellékelt ábrán

láthatók. A két fogyasztó elektromos ellenállásainak aránya $\frac{R_2}{R_1}$:

- a. 1,
- b. 3
- c. 6
- d. 6,25

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

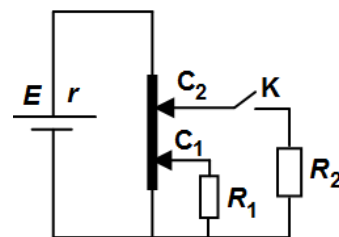
Egy $R = 9 \Omega$ elektromos ellenállással rendelkező rézszálat egy elektromos generátor sarkaira kötünk, amely $E = 12V$ elektromotoros feszültséggel és $r = 0,5 \Omega$ belső elektromos ellenállással rendelkezik. A huzalt 3 egyenlő részre osztjuk a C_1 , illetve C_2 rögzített érintkezők segítségével mint ahogy a mellékelt ábrán látható. A másik két ellenállás értékei $R_1 = 3 \Omega$ és $R_2 = 4,5 \Omega$. Határozzátok meg:

a. a szál L hosszúságát, ismerve, hogy a réz fajlagos ellenállása $\rho = 1,8 \cdot 10^{-7} \Omega \cdot m$ és a szál tranzverzális keresztmetszetének területe $S = 0,1 \text{ mm}^2$.

b. az áramforráson áthaladó áramerősséget ha a K kapcsoló nyitva van;

c. az R_1 ellenálláson $\Delta t = 1 \text{ min}$ alatt áthaladó elektromos töltést, ha a K kapcsoló nyitva van;

d. az áramforráson kívüli külső áramkörnek megfelelő ellenállást, abban az esetben, ha a K kapcsoló zárva van.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Két $E_1 = 5V$, $E_2 = 3V$ elektromotoros feszültségű és $r_1 = 1 \Omega$ și $r_2 = 2 \Omega$ belső ellenállású áramforrást sorba kötünk. Az így kapott telep sarkaira egy R ellenállást és egy ideális ampermérőt sorba kapcsolunk ($R_A \equiv 0$), amely $I = 1,5 A$ áramerősséget mutat. Határozzátok meg:

a. mit mutat egy ideális voltmérő ($R_V \rightarrow \infty$) amelyet a 2. áramforrás sarkaira kapcsolunk;

b. az R ellenálláson leadott teljesítményt;

c. a teljesítmény átadásának a hatásfokát a külső áramkörben;

d. annak az R_1 ($R_1 \neq R$) ellenállásnak az értékét amelyet a telepre kötve az R ellenállás helyét ugyanaz az elektromos teljesítménye lesz.

Examenul de bacalaureat național 2014

Proba E. d)

Fizică

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

D. OPTICĂ

Simulare

I. Az 1-5 feladatok esetén írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt. (15 puncte)

1. Egy $C = -5\text{m}^{-1}$ törőképességű szórólencsétől 20 cm távolságra lévő valós tárgy képe a lencsétől milyen távolságra képződik:

- a. 5 cm   b. 10 cm   c. 20 cm   d. 30 cm   (3p)

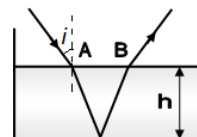
2. Ha egy fotocellára eső ultraibolya sugárzás fluxusa nő miközben a frekvencia állandó marad:

- a. a katód által kibocsátott fotóelektronok sebessége nő
b. a katód által egy másodperc alatt kibocsátott fotóelektronok száma nő
c. a katód által kibocsátott fotóelektronok sebessége csökken
d. a fotóelektronok kilépési munkája csökken.   (3p)

3. Az f_1 és f_2 fókusz-távolságú lencsék ragasztott lencserendszert alkotnak. A lencserendszer törőképessége:

- a. $\frac{1}{f_1 + f_2}$ b. $\frac{f_1 f_2}{f_1 + f_2}$ c. $\frac{f_1 + f_2}{f_1 f_2}$ d. $f_1 + f_2$ (3p)

4. Egy edény aljára vízszintesen egy síktükört helyezünk. A mellékelt ábrán az A pontba, a víz felszínéhez képest $i = 53,1^\circ$ ($\sin i \approx 0,8$) beeső fénysugár útját ábrázoltuk. A visszaverődés után a fénysugár a B pontban lép ki a levegőbe. A víz törésmutatója $n = 4/3$, és a víz mélysége $h = 60\text{cm}$. Az A és B pontok közti távolság:

- a. 1,6 m   b. 1,2 m   c. 0,9 m   d. 0,6 m   (3p)

5. Normál színszóródás esetén egy közeg törésmutatójának a hullámhossztól való függését a következő

képlet adja meg: $n = A + \frac{B}{\lambda^2}$. A B állandó mértékegysége az S.I. rendszerben:

- a. s^2 b. m^{-2} c. s^{-2} d. m^2 (3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatokat:

(15 pont)

Egy tárgy és egy vetítőernyő között a távolság, egy optikai padon, $d = 1,25\text{m}$. Egy vékony kétszeresen domború szimmetrikus lencse a tárgy és vetítőernyő között található, úgy, hogy a tárgy képe 4-szer nagyobb mint a tárgy.

- a. Számítsátok ki a tárgy és lencse közti távolságot;
b. Határozzátok meg a lencse fókusz-távolságát;
c. Szerkesszétek meg az adott feltételek esetén a képet
d. Számítsátok ki a lencse görbületi sugarát, ha a lencse anyagának törésmutatója $n = 1,5$.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy Young féle interferométer koherens fényforrása által kibocsátott monokromatikus sugárzás $\lambda = 600\text{nm}$. A fényforrás eredetileg a berendezés szimmetriatengelyén található $d = 10\text{cm}$ távolságra a résektől, és a rés vetítőernyő közti távolság $D = 1\text{m}$. Ha a vetítőernyőn megmérjük a központi maximum két oldalán elhelyezkedő elsőrendű maximumok között az a távolságot azt kapjuk, hogy $a = 0,6\text{mm}$. Határozzátok meg:

- a. a berendezés rései közti távolságot;
b. azon hullámok közti fáziskülönbséget melyek a második minimum kialakításában vesznek részt a szimmetriatengely felett.
c. Az ernyő és résektől közti távolságot $b = 0,5\text{m}$ -el megnöveljük. Határozzátok meg a sávközt új értékét ebben az esetben.

d. Az S fényforrást elmozdítjuk $h = 1\text{mm}$ -el a berendezés szimmetriatengelyéhez képest, párhuzamosan a vetítőernyővel, az ábrán látható módon. Az E vetítőernyő és a résektől közti távolság azonos a c. pont feltételeivel. Határozzátok meg azt a távolságot amelyen elmozdul a központi maximum.

